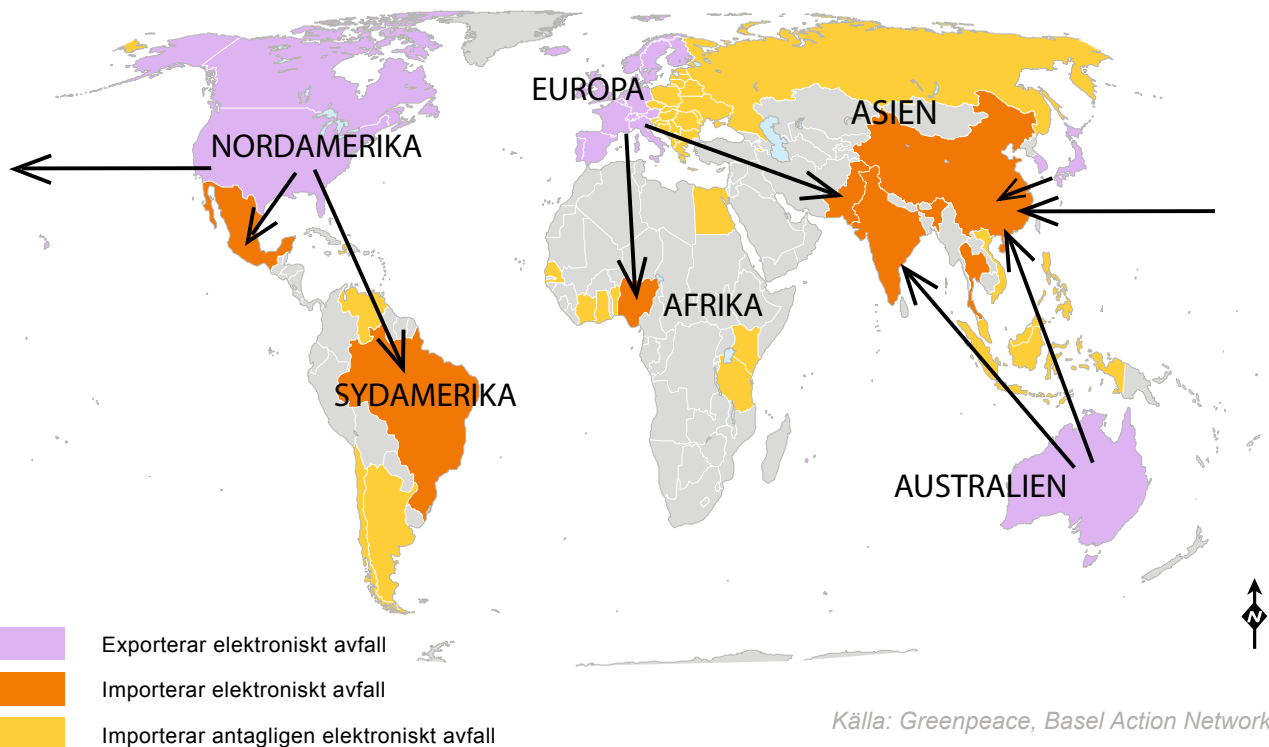

ELEKTRONISKT AVFALL

Gamla mobiltelefoner, datorer och läsplatlor som vi kastar kallas för elektroniskt avfall. Elektroniskt avfall från Västeuropa och Nordamerika exporteras till länder i Afrika, Asien och Sydamerika där lagar om miljö och arbetsvillkor inte alltid är lika stränga.

20

**Vilka möjligheter och problem innebär exporten av elektroniskt avfall?
Resonera utifrån perspektiven i rutan.**

Rika – Fattiga
Lokalt – Globalt
Idag – I framtiden

Uppgift 20

Formulering av uppgiften

Vilka möjligheter och problem innebär exporten av elektroniskt avfall? Resonera utifrån perspektiven i rutan. (Rika – Fattiga, Lokalt – Globalt, Idag – I framtiden.)

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan undersöka var olika varor och tjänster produceras och konsumeras, och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** geografiska mönster av handel och kommunikation samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda resonemang om hur dessa mönster ser ut och hur de har förändrats över tid samt orsaker till och konsekvenser av detta.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning elevsvaret

- tar upp relevanta problem och/eller möjligheter med export av elektroniskt avfall.
- innehåller orsakssamband/orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel.
- utgår från olika perspektiv.

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp ett relevant problem eller en relevant möjlighet med export av elektroniskt avfall.	Eleven tar upp olika relevanta problem och/eller möjligheter med export av elektroniskt avfall.	Eleven tar upp olika relevanta problem och/eller möjligheter med export av elektroniskt avfall.
Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband. Exempel på ett orsakssamband: <i>Ett problem är att människor som arbetar med att återvinna avfallet kan skadas av gifterna som används.</i> (a → b)	Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel. Exempel på ett orsakssamband som förtydligas: <i>När avfallet exporteras från Europa kan det leda till att de som använder elektroniken inte blir medvetna om den skada det gör för människor som måste arbeta med det och då fortsätter de köpa grejer som är skadliga.</i> (a → b → c)	Elevens resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel. Exempel på ett orsakssamband som förtydligas: se nivån för C.
Elevens resonemang utgår från ett perspektiv , t.ex. Fattiga.	Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. Rika - Fattiga.	Elevens resonemang utgår från flera olika perspektiv , t.ex. Rika - Fattiga, Idag - I framtiden.

Relevanta problem/möjligheter kan exempelvis handla om

- att människor som arbetar med avfallet kan skadas.
- att giftiga kemikalier som används i hanteringen av avfallet förorenar vatten, mark eller luft.
- att konsumtionen av elektronik ökar om negativa miljökonsekvenser inte drabbar konsumenterna.
- att rika länder utnyttjar fattiga länders lagstiftning för att bli av med problemet.
- att handeln med avfall leder till fler transporter vilket belastar miljön.
- att hanteringen av avfall kan skapa arbetstillfällen i fattiga länder.
- att om avfallet återvinns förhindras föroreningar av naturen.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Export av elektroniskt avfall kan vara farligt för fattiga. Barnen kan få ta hand om det och bli skadade.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp ett relevant problem med exporten; de som tar hand om det kan skadas. Elevens resonemang utgår från ett perspektiv (barn/människor) och innehåller ett orsakssamband (fattiga/barn som tar hand om avfallet kan bli skadade).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

För de rika länderna är det ju "bra" att slippa ha folk som arbetar med detta ofta farliga avfall i sitt eget land, men det är dåligt för de fattigare länderna då de inte kan hantera allt de får in dvs. att det är redan stora sophögar med datorskräp som smutsar ner städerna med alla metaller dom innehåller och gör människor som lever nära sophögen sjuka. Som vanligt får dom rika det lite bättre än de fattiga har det.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp en relevant möjlighet för rika länder (farorna med skräpet drabbar inte dem själva) och ett relevant problem (sopberg i fattiga länder) med exporten. Elevens resonemang utgår från olika perspektiv (rika och fattiga) och innehåller ett orsakssamband som förtydligas (fattiga länder → bristande avfallshantering → föroreningar sprids → människor blir sjuka).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

De rika världsdelarna skickar dessa farliga elektroniska avfall till fattiga länder. Med farliga menar jag de giftiga ämnena och kemikalierna som avfallet utsätter människorna som arbetar med dessa. Det elektroniska avfallet skickas till fattiga länder eftersom det är billigare för de rika länderna. Dom slipper förstöra sina egna samhällen och slipper också utsätta sig själva för giftiga ämnen och kemikalier. Människor i fattiga länder behöver jobb men det finns inte och därför tvingas de jobba billigt med farliga ämnen. Därav förstörs samhället både lokalt och globalt eftersom reglerna inte är lika stränga så sker inte utvinningen på rätt sätt och ämnena och kemikalierna hamnar i marken eller luften. I och med detta blir det en bra process för Västeuropa och Nordamerika då de blir av med avfallet enkelt och snabbt utan att själva drabbas av det.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp flera olika relevanta möjligheter och problem med exporten (t.ex. avfallet utsätter människor för fara, billigare för rika länder att låta andra ta hand om avfallet, föroreningar av miljön). Elevens resonemang innehåller flera orsaks-samband som förtydligas, dels när det gäller vilka fördelar exporten innebär för rika länder men också när eleven resonerar om hur bristfälliga regler i fattiga länder leder till felaktig hantering av avfallet vilket i sin tur orsakar föroreningar av miljön. Elevens resonemang utvecklas utifrån flera olika perspektiv genom att eleven resonerar om hur det som är en möjlighet för en aktör blir ett problem för en annan eller hur lokala miljöregler kan bidra till globala miljöproblem.